

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

«Διαχείριση Πληροφοριών σε Βιβλιοθήκες, Αρχεία, Μουσεία»

Τμήμα Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης

Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Εκτίμηση και Διαχείριση Κινδύνων σε Πολιτιστικούς Οργανισμούς.
Η περίπτωση της Βιβλιοθήκης «Δ. Α. Ζακυθηνού» των Τομέων
Νεοελληνικών και Βυζαντινών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος
Ερευνών

Βάλλια Ράπτη (ΑΜ: 186682004)

ΔΟΜΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ

Σημαντικά σημεία

Εισαγωγή
Μέθοδοι Εκτίμησης και Διαχείρισης Κινδύνου
Μέθοδος ABC
Αποτελέσματα ABC
Συμπεράσματα
Προεκτάσεις

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Πλαίσιο - σκοπός - στόχος

Το θέμα της συγκεκριμένης εργασίας αφορά τη συζήτηση που έχει αναπτυχθεί γύρω από την εκτίμηση του κινδύνου αλλά και τη διαχείριση αυτού σε πολιτιστικούς οργανισμούς και συγκεκριμένα τις βιβλιοθήκες, μελετώντας το παράδειγμα της βιβλιοθήκης του «Δ. Α. Ζακυθηνού» των Τομέων Νεοελληνικών και Βυζαντινών Ερευνών Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών.

Στόχος της εργασίας είναι να διερευνήσει βιβλιογραφικά το αντικείμενο καθαυτό εξετάζοντας τις μεθόδους προσέγγισής του και κατ' επέκταση να προτείνει την κατάλληλη μέθοδο αντιμετώπισης κινδύνου στο εν λόγω παράδειγμα. Σκοπός του αντικειμένου της εκτίμησης και διαχείρισης του κινδύνου είναι η διατήρηση του πολιτιστικού αποθέματος ενός οργανισμού, έτσι ώστε ο εκάστοτε οργανισμός να δύναται να λάβει αποφάσεις στρατηγικής σημασίας ως προς τη διαχείριση της συλλογής του με βάση τους διαθέσιμους ή μη πόρους.

Ερευνητική υπόθεση

Κεντρικό ερευνητικό ερώτημα που αναδεικνύεται στην εν λόγω εργασία είναι κατά πόσο ένα παράδειγμα βιβλιοθήκης μπορεί να συμβάλλει στην περαιτέρω γνώση του επιστημονικού πεδίου της εκτίμησης και διαχείρισης κινδύνου σε πολιτιστικούς φορείς και κατά συνέπεια πώς αυτή θα συμβάλλει με καλύτερους όρους στη διατήρηση του πολιτιστικού αποθέματος ενός οργανισμού.

ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Κατηγοριοποίηση

Η βιβλιογραφική παραγωγή έχει προσφέρει αρκετά μεθοδολογικά εργαλεία στην εκτίμηση του κινδύνου σε φορείς πολιτιστικής κληρονομιάς: από την αξιοποίησή της έχουν εντοπιστεί είκοσι οκτώ μέθοδοι προσέγγισης του αντικειμένου. Οι μέθοδοι κατηγοριοποιήθηκαν αρχικά σε αυτές που αφορούν την κινητή και την ακίνητη πολιτιστική κληρονομιά, και λόγω του πλήθους τους αλλά και των κοινών χαρακτηριστικών που παρουσιάζουν σε ποιοτικές, ποσοτικές και ημί-ποσοτικές.

ABC ΜΕΘΟΔΟΣ

Στάδια Εφαρμογής

Καθορισμός
Πλαισίου

Προσδιορισμός
Κινδύνων

Ανάλυση
Κινδύνων

Αξιολόγηση
Κινδύνων

Αντιμετώπιση
Κινδύνων

ΜΕΘΟΔΟΣ ABC

1. Καθορισμός Πλαισίου

- Συλλογή πληροφοριών
- Συγκρότηση ομάδας εργασίας με τους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων (Stakeholders)
- Επεξεργασία και κατανόηση του υλικού που συγκεντρώθηκε
- Κατασκευή του διαγράμματος αξίας σε συνεργασία με τους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων

ΜΕΘΟΔΟΣ ABC

2. Προσδιορισμός Κινδύνων

- Αναγνώριση των κινδύνων με βάση τα εργαλεία που προσφέρει η βιβλιογραφία και επιλογή στρατηγικής
- Παρατήρηση-αυτοψία της συλλογής/αγαθού και δημιουργία φωτογραφικού αρχείου
- Κατονομασία των κινδύνων και συγγραφή των περιληπτικών προτάσεών τους

ΜΕΘΟΔΟΣ ABC

3. Ανάλυση Κινδύνων

- Ποσοτικοποίηση κάθε κινδύνου των τριών συνιστωσών βάσει της πενταβάθμιας λογαριθμικής κλίμακας
- Υπολογισμός του μεγέθους κινδύνου (MR)
- Συγγραφή σεναρίου κινδύνου όπου αναπτύσσεται η περιληπτική πρόταση συγγραφής κινδύνου

ΜΕΘΟΔΟΣ ABC

4. Αξιολόγηση Κινδύνων

- Σύγκριση κινδύνων μεταξύ τους με βάση τα κριτήρια και τις προσδοκίες της ομάδας εργασίας
- Αξιολόγηση της ευαισθησίας των προτεραιοτήτων που καθορίστηκαν σε σχέση με αλλαγές στο διάγραμμα της αξίας
- Αποτίμηση των αβεβαιοτήτων, των περιορισμών και των ευκαιριών

ΜΕΘΟΔΟΣ ABC

5. Αντιμετώπιση Κινδύνων

- Προσδιορισμός των επιλογών για την αντιμετώπιση των κινδύνων
- Ποσοτικοποίηση του αποτελέσματος των διάφορων επιλογών στην ελάττωση των κινδύνων
- Αποτίμηση των διάφορων επιλογών στην ελάττωση των κινδύνων
- Σχεδιασμός και υλοποίηση των επιλεγμένων δράσεων

Severity	Disaster	High	High	Medium
Probability	Critical	Critical	High	Medium
Regularly	Critical	High	Medium	Low
Probable	Critical	High	Medium	Low
Critical	Critical	High	Medium	Low

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ABC

Οι επιμέρους αξίες που συνεισφέρουν στη συνολική αξία της συλλογής, οι ορισμοί τους και οι σχετικές τους βαρύτητες

Επιμέρους αξίες	Ορισμός της αξίας	Συντελεστής βαρύτητας
Ιστορική	Η συλλογή σχετίζεται και συνεισφέρει με ένα θεμελιώδη τρόπο στην κατανόηση και εκτίμηση της ιστορίας μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου και περιοχής	15
Επιστημονική	Η συλλογή φέρει πληροφορίες ή δεδομένα τα οποία μπορούν να συνεισφέρουν στην επιστημονική έρευνα και τις ακαδημαϊκές μελέτες	5
Καλλιτεχνική	Η συλλογή έχει καλλιτεχνική ή σχεδιαστική ποιότητα, περιέχει αντιπροσωπευτικά αντικείμενα αναγνωρισμένων καλλιτεχνών, καλλιτεχνικών στυλ ή σχεδιαστικών και καλλιτεχνικών κινημάτων	1

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ABC

Η κλίμακα που αποδίδει το βαθμό που η κάθε αξία ενυπάρχει σε κάθε αντικείμενο

0	Τα αντικείμενα δεν έχουν τη συγκεκριμένη αξία
1	Η συμμετοχή της αξίας στα αντικείμενα είναι πολύ μικρή
3	Η συμμετοχή της αξίας στα αντικείμενα είναι μικρή (3 φορές μεγαλύτερη από αυτή που παίρνει 1 πόντο)
9	Η συμμετοχή της αξίας στα αντικείμενα είναι μέτρια (9 φορές μεγαλύτερη από αυτή που παίρνει 1 πόντο)
27	Η συμμετοχή της αξίας στα αντικείμενα είναι μεγάλη (27 φορές μεγαλύτερη από αυτή που παίρνει 1 πόντο)
81	Η συμμετοχή της αξίας στα αντικείμενα είναι πολύ μεγάλη (81 φορές μεγαλύτερη από αυτή που παίρνει 1 πόντο)
243	Η συμμετοχή της αξίας στα αντικείμενα είναι εξαιρετική (243 φορές μεγαλύτερη από αυτή που παίρνει 1 πόντο).

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ABC

Σχετική αξία κάθε ομάδας αντικειμένων της συλλογής

Ομάδα	Πόντοι ιστορικής αξίας	Πόντοι επιστημονικής αξίας	Πόντοι καλλιτεχνικής αξίας	Σύνολο πόντων	Σχετική αξία της ομάδας ως % ποσοστό της αξίας ολόκληρης της συλλογής
Βιβλία - φυλλάδια	243X15	243X5	1X1	4861	$4861/27226=17,85\%$
Βιβλία σπάνια	243X15	243X5	9X1	4869	$4869/27226=17,88\%$
Αρχεία	243X15	243X5	0X1	4860	$4860/27226=17,72\%$
Χάρτες	243X15	243X5	81X1	4941	$4941/27226=17,85\%$
Φιλμ	81X15	243X5	0X1	2430	$2430/27226=8,92\%$
Ψηφιακός κατάλογος - Δελτιοθήκη	0X15	81X5	0X1	405	$405/27226=1,48\%$
Περιοδικά	243X15	243X5	0X1	4860	$4860/27226=17,85\%$
				27226	100%

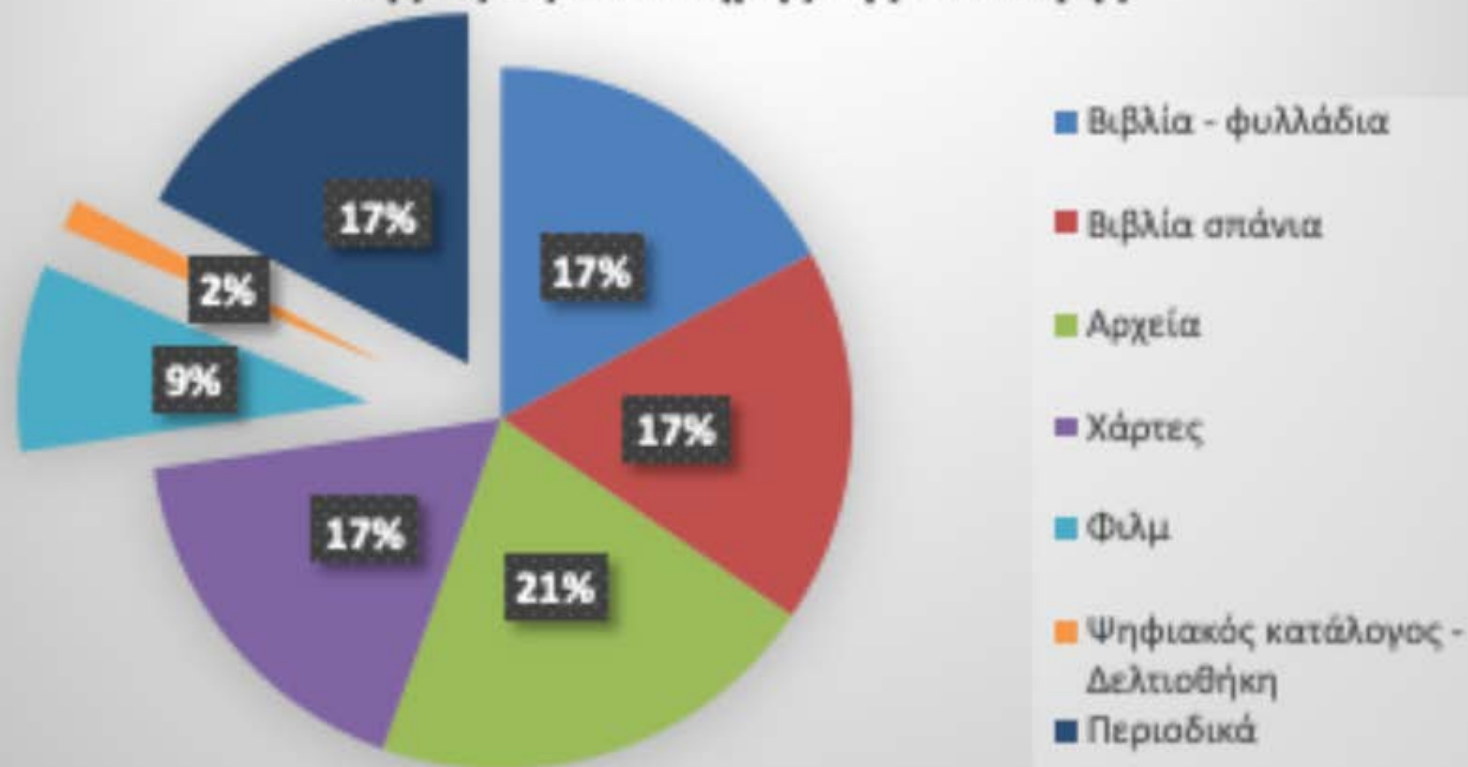
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ABC

Σχετική αξία κάθε αντικειμένου της συλλογής

Ομάδα αντικειμένων της συλλογής	Σχετική αξία της ομάδας	Αριθμός αντικειμένων στην ομάδα	Αξία του κάθε αντικειμένου ως ποσοστό της αξίας ολόκληρης της συλλογής
Αρχεία	21,72%	10	$21,72\%/10=2,17\%$
Βιβλία σπάνια	17,88%	500	$17,88\%/500=0,03\%$
Χάρτες	17,85%	245	$17,85\%/245=0,07\%$
Βιβλία - φυλλάδια	17,85%	36.016	$17,85\%/36016=0,0004\%$
Περιοδικά	17,85%	1100	$17,85\%/1100=0,016\%$
Μικροταινίες	8,92%	1500	$8,92\%/1500=0,005\%$
Ψηφιακός Κατάλογος – Δελτιοθήκη	1,48%	2	$1,48\%/2=0,74\%$

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ABC

Διάγραμμα 1. Σχετική αξία της ομάδας ως % ποσοστό της αξίας ολόκληρης της συλλογής

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ABC

Παρουσίαση μεγέθους κινδύνου (MR)

Κίνδυνος	A	B	C	MR
Φωτιά	3	5	3,5	11,5
Κλοπή	5	5	0,5	10,5
Αποδιοργάνωση	3,5	1,5	3	8
Σκόνη - Ρύποι	3,5	1,5	3	8
Νερό	4	1	2,5	7,5
Φως	3,5	0,5	2	6

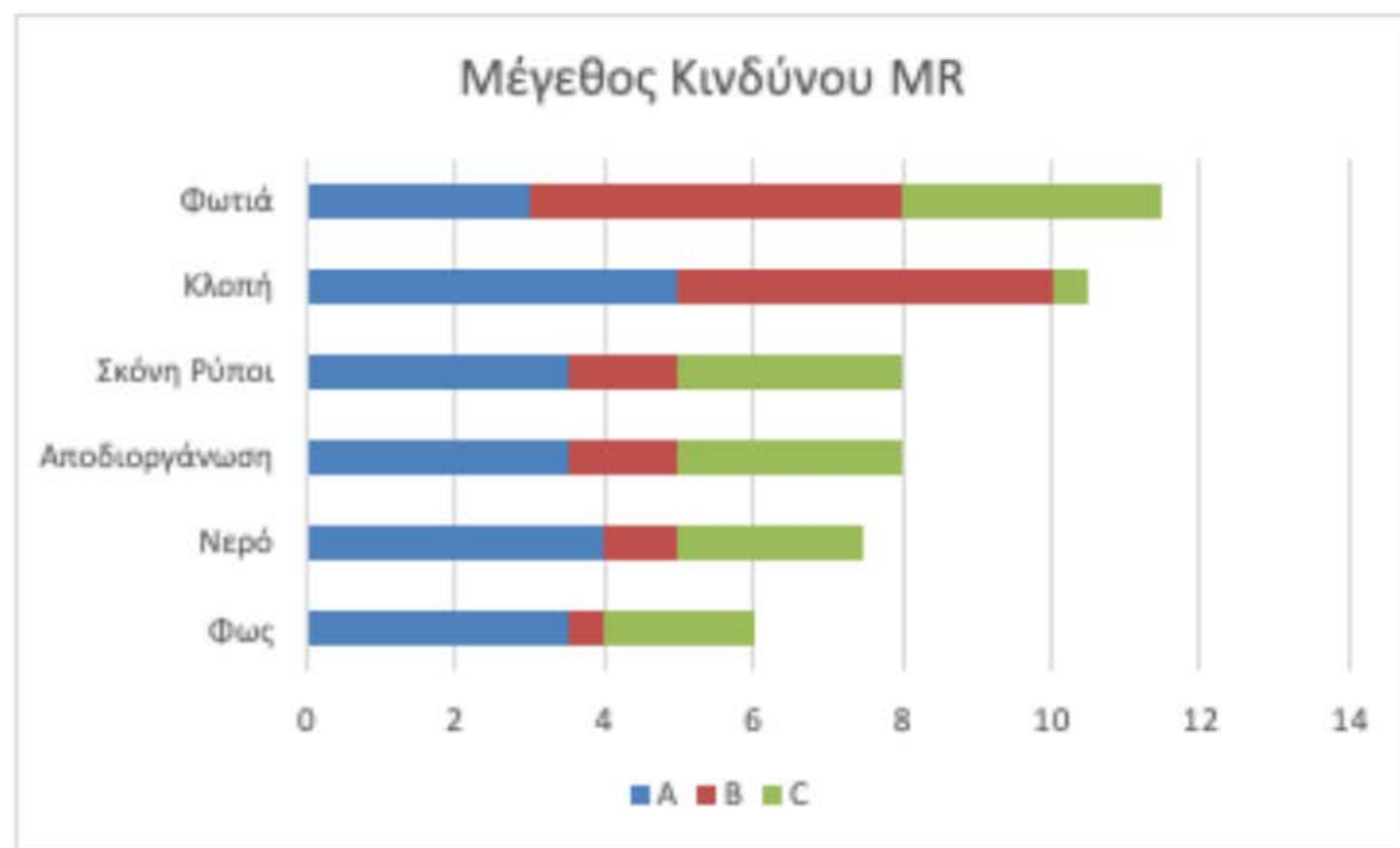
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ABC

Παράδειγμα υπολογισμού MR

Φόρμα ανάλυσης κινδύνου 1	
Σπάνιο Γεγονός — Σύνηθες Γεγονός — Σωρευτική Διεργασία	
Όνομα Κινδύνου: Φωτιά	
Περιληπτική πρόταση περιγραφής κινδύνου: Η φωτιά απειλεί τις μικροταινίες που βρίσκονται στην αίθουσα 531 γιατί οι υψηλές θερμοκρασίες που υπάρχουν στην αίθουσα λόγω της απουσίας κλιματισμού και της παρουσίας του σέρβερ του ορόφου θα προκαλέσουν την ανάφλεξή τους.	
A. Συχνότητα ή ταχύτητα, Επεξήγηση: ένα γεγονός στα 100 χρόνια	3
B. Απώλεια της αξίας για κάθε αντικείμενο που επηρεάζεται, Επεξήγηση: χάνεται το 100% της αξίας του αντικειμένου	5
C. Αντικείμενα που επηρεάζονται, Επεξήγηση: $500 \times 0,005 = 2,5$	3,5
Μέγεθος Κινδύνου MR = A + B + C	12,5

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ABC

Tornado Graph

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σημεία συζήτησης

Η συστηματική εξέταση της βιβλιογραφίας ανέδειξε τη μέθοδο ABC ως την περισσότερο τεκμηριωμένη μέθοδο με ολιστική προσέγγιση στην αντιμετώπιση των κινδύνων που απειλούν την κινητή αλλά και την ακίνητη πολιτιστική κληρονομιά.

Το παράδειγμα που αξιοποιήθηκε έδωσε ένα σημαντικό εργαλείο στον πολιτιστικό φορέα που μελετήθηκε το οποίο μπορεί να αξιοποιήσει προς όφελος του και κατ' επέκταση προς όφελος της κοινότητας. Η ανάλυση και αξιολόγηση των κινδύνων που απειλούν μια συλλογή κρύβουν γνώση που βγήκε στην επιφάνεια μέσα από τη διαδικασία της έρευνας η οποία βοηθά τον φορέα στον σχεδιασμό των δράσεων του για την αντιμετώπισή τους αλλά και τη μακροβιότερη διατήρηση της συλλογής του. Αυτή η διαδικασία μπορεί και να περιγραφεί ως διαδικασία αυτογνωσίας του ίδιου του φορέα.

Όλα τα στάδια της εφαρμογής της μεθόδου συνεισέφεραν στον πολιτιστικό οργανισμό τα μέγιστα, καθώς συγκεντρώθηκε υλικό από συνεντεύξεις, επίσημα έγγραφα, στατιστικές μελέτες και αποτύπωθηκαν κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο οι κίνδυνοι που απειλούν τη συλλογή του φορέα. Ο μεγαλύτερος κίνδυνος από τον οποίο φαίνεται να απειλείται η συλλογή της βιβλιοθήκης είναι η φωτιά και αφορά ένα σημαντικό κομμάτι της συλλογής του, καθώς και η απώλεια από τις μικροκλοπές που πραγματοποιούνται αρκετά συχνά και λειτουργούν ως σωρευτική διεργασία. Μέσα από την εν λόγω προσπάθεια ο φορέας κέρδισε μία έκθεση εκτίμησης κινδύνου και πλέον μπορεί να προχωρήσει και στο επόμενο στάδιο -εφόσον το επιθυμεί- σε αυτό της διαχείρισης του κινδύνου. Το στάδιο αυτό, δεν αναλύθηκε εδώ καθώς τα όρια της εργασίας όπως υπαγορεύθηκαν εξ αρχής ήταν συγκεκριμένα.

ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Σημεία επέκτασης

Η εκτίμηση κινδύνου στη Βιβλιοθήκη «Δ.Α. Ζακυθηνός» υπήρξε μια απαιτητική αλλά και παραγωγική διαδικασία. Η ολοκλήρωση της έρευνας δίνει νέες δυνατότητες αξιοποίησης από τον φορέα, ο οποίος μπορεί να την προεκτείνει και να διαχειριστεί τους κινδύνους που επισημάνθηκαν από την εργασία.

Η εκτίμηση και η διαχείριση των κινδύνων είναι κρίσιμης και ζωτικής σημασίας για όλους τους πολιτιστικούς φορείς της χώρας που θέλουν να διαφυλάξουν το πολύτιμο ή μη υλικό τους. Τα οφέλη από τη διαδικασία είναι η καλύτερη διαχείριση και η πιο επικερδής αξιοποίηση των οικονομικών και άλλων πόρων των φορέων, η επιμήκυνση του χρόνου ζωής της συλλογής και συνεπώς η διασφάλισή της.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΑΣ!

Βάλλια Ράπτη

Μεταπτυχιακή φοιτήτρια